

Světová ekonomika

Ekonomické subjekty a ekonomický koloběh

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty ekonomiky a managementu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

Základní pojmy

Ekonomie:

- oikos – dům, nomos – zákon
- je vědou, která studuje způsob, jakým lidé používají vzácné, omezené zdroje k výrobě užitečných statků a služeb a jak si tyto statky a služby rozdělují a vzájemně směňují,
- jedna ze společenských vědeckých disciplín zabývající se řešením základního problému vzácnosti ekonomických statků a omezenosti zdrojů.

Ekonomika:

- souhrn výrobních a hospodářských vztahů ve vývoji společnosti, v určitém státě, odvětví výroby,
- reálný systém, který má své prvky a vazby.

Předmětem ekonomie

- je analýza uspokojování lidských potřeb, motivů uspokojování potřeb, motivů výroby a reprodukčního procesu, makroekonomických veličin, řešení problému vzácnosti. Vysvětluje ochotu lidí něco vyrábět, nesoulad mezi potřebami a zdroji.

Ekonomie jako věda je systém poznatků a názorů o zkoumání způsobů jak uspokojovat lidské potřeby.

Mikroekonomie a makroekonomie

Mikroekonomie (z řeckého slova „mikros“ = malý) se soustřeďuje na analýzu chování jednotlivých prvků ekonomiky (jednotlivců, firem, domácností); např. se zabývá určením ceny výrobku, chováním spotřebitele, chováním firmy atd.

Makroekonomie (z řeckého slova „makros“ = velký) zkoumá faktory, které determinují úroveň agregátních veličin (HDP, NI, nezaměstnanost, inflace), a vzájemné vztahy ve vývoji těchto veličin

Pozitivní a normativní ekonomie

Pozitivní – popisuje fakta a chování v ekonomice. Přijímá ekonomickou realitu takovou jaká je, cílem je realitu popisovat a hledat v ní zákonitosti.

Normativní – zahrnuje etiku a hodnotové soudy. Vychází tedy z hodnotících a morálních úsudků, proto se odpovědi na řešené otázky nedají řešit odvoláním se na fakty.

Metody zkoumání ekonomie

- analýza x syntéza
- indukce x dedukce
- pozorování
- srovnávání
- analogie
- komparativní metody
- matematické a statistické metody
- modelování
- experiment

Nástrahy v ekonomii a metodologická úskalí

- předpoklad „**ceteris paribus**“ nedodržování principu „za jinak stejných podmínek“
- zásada správného usuzování o příčinách a následcích „**post hoc klam**“
- „**klam kompozice**“ – omyl usuzování z části na celek
- **subjektivita**
- **nejistota v ekonomickém životě**

Ekonomická triáda

(tři základní ekonomické problémy)

- CO?
- JAK?
- PRO KOHO?

Potřeba

- pocit, že se něčeho nedostává
- různé druhy a formy potřeb, intenzita, význam

Služba

- užitečný výkon neprojevující se ve své věcné podobě, uspokojuje svým průběhem

Statek

- uspokojuje potřeby svou hotovou formou
- ekonomický statek x volný statek

Vzácnost

- omezené zdroje x neomezené potřeby

Ekonomická vzácnost:

- omezenost,
- užitečnost
- nutnost vyvíjet činnost k opatření

Efektivnost

- nejvýhodnější možné využití společenských zdrojů

Dějiny makroekonomie

- Závěr 19. století – soustředěnost na mikroekonomické otázky – teorie spotřebitele, firmy, dílčí či všeobecné rovnováhy.
- Počátek 20. století – do popředí zájmu vstupují makroekonomické otázky – v souvislosti s celosvětovou hospodářskou krizí.
- J.M. Keynes – rozčlenil ekonomii na mikroekonomii a makroekonomii.
- R.A.K. Frisch – zavedl pojem makroekonomie

Makroekonomický přístup

- Domácnosti
- Firmy (podniky)
- Stát (vláda)
- Zahraničí

Domácnosti

- Vlastníci výrobních faktorů
- Domácnosti dostávají od firem důchod v různé podobě zhodnocení výrobních faktorů
- Transferové důchody (sociální dávky, podpory, příspěvky)
- Se získanými důchody se domácnosti zapojují do makroekonomického koloběhu – úhrada spotřebních výdajů

Firmy

- „Podnik“, „výrobce“
- Potřebují základní výrobní faktory od domácností, aby mohly produkovat
- Podle Českého statistického úřadu se rozlišují: obchodní společnosti, družstva, soukromí podnikatelé, státní podniky apod.

Stát (vláda)

- Ovlivňuje centrálně ekonomickou realitu země za pomoci různých regulativních nástrojů
- Příjmem jsou daně a povinné platby
- Realizace nákupů statků a služeb
- Poskytování vládních transferových plateb

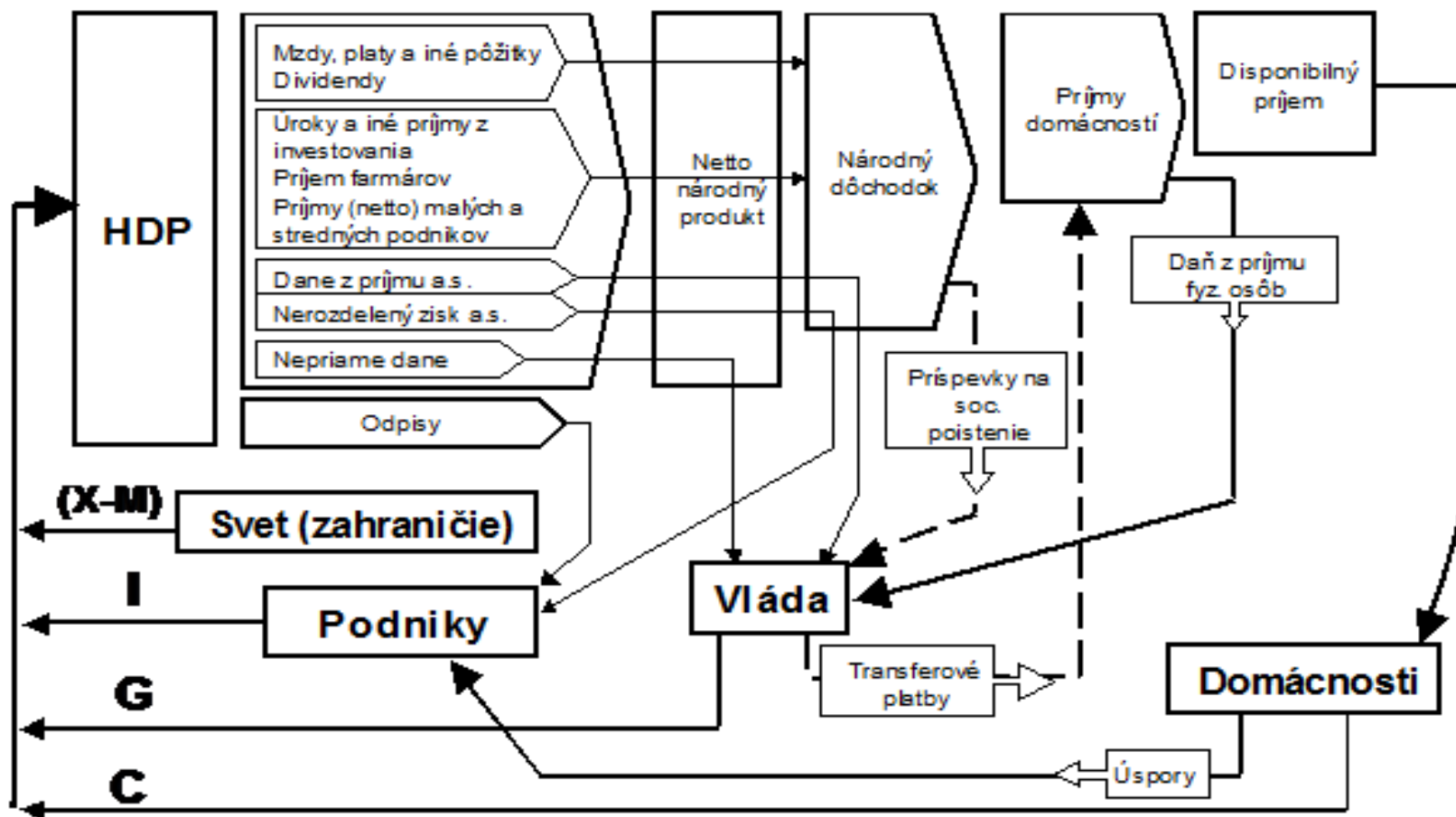
Zahraničí

- Rezidenti, nerezidenti
- Objem a struktura vývozu a dovozu
- ČR je velmi otevřenou ekonomikou vůči zahraničí

Makroekonomický koloběh

- Makroekonomický koloběh zachycuje vztahy všech čtyř základních sektorů v podobě jednotlivých toků statků, služeb výrobních faktorů (VF), důchodů a výdajů.

Makroekonomický koloběh

Zdroj: http://enhf.euba.sk/web2/index.php?option=com_content&task=view&id=558

Význam makroekonomie

- Pro tvůrce hospodářské politiky
 - míra inflace a nezaměstnanost
 - ekonomický růst a recese
 - blahobyt společnosti
- Pro firmy a domácnosti
 - vládní opatření s vlivem na odbyt firem
 - opatření CB na investiční aktivitu firem
 - vládní opatření a opatření CB na rozhodnutí o tvorbě úspor a spotřebě domácností

Mikroekonomický přístup

- Domácnosti – vlastníci výrobních faktorů, chtějí uspokojit své potřeby – spotřebitelé
- Firmy – vyrábějí za účelem prodeje, cílem je maximalizace zisku
- Stát (vláda) – stát vystupuje s cílem ovlivnit trh, odstranit některé negativní dopady na ekonomiku a jeho pozitivní vliv stimulovat (státní firmy, prodávající prostřednictvím státních zakázek)

Mikroekonomický koloběh

Trh výrobků a služeb

Domácnosti

stát

Firmy

Trh výrobních faktorů

Chování spotřebitele a formování poptávky

- Užitek, preference a optimum spotřebitele
- Poptávka
- Rozhodování spotřebitele v podmínkách rizika

Chování firmy a formování nabídky

- Náklady firmy
- Příjmy firmy
- Volba technologie
- Volba výstupu dokonale konkurenční firmou
- Rozhodování firmy o výstupu a ceně v postavení monopolu
- Rozhodování firmy o výstupu a ceně v podmínkách oligopolu
- Rozhodování firmy o výstupu a ceně v monopolistické konkurenci

Základní činnosti ekonomických subjektů

- Výroba – přeměna zdrojů ve statky neboli přeměna vstupů na výstup.
- Směna – výměna jedněch statků za druhé.
- Spotřeba – impuls pro existenci a rozvoj výroby.

Zdroje

- HYNKOVÁ, V. *Makroekonomie I – pro bakalářské studium*. 1. vyd. Brno:Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-807231-278-8.
- MACÁKOVÁ, L. *Mikroekonomie – základní kurs*. 10. vyd. Praha: MELANDRIUM, 2007. ISBN 978-80-86175-56-0